

Asia: VN/16660/2020

Begäran om utlåtande om regeringens proposition till lagstiftning för genomförandet av direktivet om öppna data

Ändringar i informationshanteringslagen och offentlighetslagen

Har förslaget konsekvenser som ännu inte identifierats, speciellt för organisationerna på lagarnas tillämpningsområde? Hurdana konsekvenser är detfråga om eller hur kan de bedömas mer ingående?

-

I förslaget och direktivet nämns inga skyldigheter att använda gränssnitt som uttryckligen är öppna. Vad anser ni om påståendet att myndigheterna enligt eget omdöme ska använda öppna gränssnitt i varje fall när det är ändamålsenligt?

-

Behöver det som följd av de föreslagna ändringarna göras ändringar även i någon special-lag som inte har identifierats i utkastet till proposition?

-

Lag om vidareutnyttjande av vissa offentliga företags data

Kommentarer om lagen om vidareutnyttjande av vissa offentliga företags data som helhet.

-

På hurdana företag inom er sektor eller ert område kommer lagen som föreslås att tillämpas?

-

Kan ni identifiera någon reglering om offentliga företag som bör ändras på grund av lagen som föreslås eller som strider mot den?

-

Känner ni till någon reglering som förpliktar offentliga företag inom tillämpningsområdet för lagen som föreslås att utlämna handlingar som de innehar för vidareutnyttjande?

-

Känner ni till någon reglering som förpliktar offentliga företag inom tillämpningsområdet för den lag som föreslås att publicera eller offentliggöra handlingar som de innehar, men vars faktiska syfte eller konsekvens är att uppgifterna vidareutnyttjas för kommersiella eller icke-kommersiella ändamål?

-

Känner ni till någon reglering som förpliktar offentliga företag inom tillämpningsområdet för den lag som föreslås att publicera eller offentliggöra handlingar som de innehar, men vars faktiska syfte eller konsekvens är att uppgifterna vidareutnyttjas för kommersiella eller icke-kommersiella ändamål?

-

Finns det konsekvenser för företag eller andra aktörer som hör till tillämpningsområdet för den lag som föreslås som inte har identifierats? Hurdana konsekvenser är det fråga om eller hur kan de bedömas mer ingående?

-

Lag om vidareutnyttjande av forskningsmaterial som producerats med offentliga medel

Kommentarer om lagen om vidareutnyttjande av forskningsmaterial som producerats med offentliga medel som helhet.

- Lagen gäller enbart redan publicerat material och det är oklart vilken förändring den skulle medföra jämfört med nuläget.
- Vad avses med "offentliga medel som helhet"? Det är vanligt att forskning finansieras delvis med offentliga medel, delvis med medel från en stiftelse eller motsvarande. T.ex. FA och vissa typer av EU-finansiering kräver egenfinansiering och sådan egenfinansiering kan man ibland få från stiftelser (privata medel). Om hela forskningen ska vara finansierad med offentliga medel handlar det huvudsakligen enbart om forskning som görs med UKM-basfinansiering (inom universitetsanställdas arbetsförhållanden) och vissa andra finansieringsformer. Universiteten har också donationsmedel, d.v.s. icke-offentliga medel, som finansierar forskning tillsammans med den statliga basfinansieringen. Att dra gränser kring "offentliga medel" och "som helhet" är ofta inte möjligt i praktiken.

Har förslaget konsekvenser för aktörer som producerar eller publicerar forskningsmaterial och som ännu inte har identifierats? Hurdana konsekvenser är det fråga om eller hur kan de bedömas mer ingående?

- Finns här en risk att arkivmaterial/källmaterial som digitaliseras inom forskningsprojekt kan betraktas som forskningsmaterial? T.ex. arkiv kan behöva få bibehålla ensamrätten att producera kommersiella produkter utgående från sitt material (som trycksaker, böcker, elektroniska licensierade samlingar).
- Finns det en risk att samarbete med företag försvåras, t.ex. i fråga om forskningsmaterial som uppstår när den offentliga men kommersialiseringsinriktade finansören Business Finland är inblandad?

- “Utgivare av forskningsmaterial” är ett omfattande begrepp, och det är inte klart att en del relevanta aktörer för dagens praxis förpliktas av lagen (såsom upprätthållare av internationella ämnesspecifika datalager eller repositorer som inte är baserade inom EU).

Finns det risk för att forskningsmaterial inte längre görs offentligt tillgängliga för att den lag som föreslås ska tillämpas på dem om de publiceras?

- Ja. Lagförslaget verkar utesluta licenstillägget -NC (Creative Commons) och det kan göra att material från projekt med kommersiell potential inte publiceras alls. Offentligt finansierad (av t.ex. Business Finland) men kommersialiseringsinriktad forskning är sådan. Också enbart osäkerhet om vilka regler som gäller kan hindra forskare från att publicera data. Lagens syfte kan äventyras.
- Man utesluter rörelseutrymme för dem som finansierar offentlig forskning: det finns risk för svårigheter att (förhandla om att) kombinera olika typer av finansiering för forskning då klassificeringen av materialets offentlighet knyts till den bakomliggande typen av finansiering
- Konsekvenser för relationen till informanter inom forskning: I många fall kan det kännas naturligt och rimligt att göra forskningsmaterial öppet tillgängligt och avgiftsfritt för forskningsändamål. Vissa typer av forskningsmaterial inom human- och beteendevetenskaper (intervjuer och annat personligt material) kan ibland göras tillgängligt med goodwill-motiveringen att det gynnar forskningen. Lagstadgad tillgänglighet för kommersialisering kan leda till andra överväganden från informanternas sida. Dataskyddsaspekterna blir också mer komplicerade att beakta.

I vilken omfattning förutsätts avgiftsfri tillgänglighet till forskningsmaterial redan i nuläget som en del av den offentliga finansieringen av forskning?

- Finlands Akademi kräver att forskningsmaterial görs tillgängligt, så öppet som möjligt och rekommenderar CC-BY men tillåter andra licenser för forskningsprojekt som finansierats med medel som utlysts från den 1.1.2021. Det är möjligt att kommersiellt bruk begränsas bort men tillgången är avgiftsfri, det är bara användningsändamålen som begränsas. EU-finansiering (Horizon2020, Horizon Europé) tillämpar samma regel.
- Många universitet har en liknande rekommendation, “så öppet som möjligt, så stängt som nödvändigt”.

Känner ni till reglering om forskningsmaterial, produktion eller utnyttjande av dem som bör ändras på grund av lagen som föreslås eller som strider mot lagen som föreslås?

-

Värdefulla datamängder

Har ni inom er sektor eller i er verksamhet identifierat datamängder som eventuellt eller sannolikt kommer att regleras som värdefulla datamängder av kommissionen?

- Obs att begreppet i EU-direktivet är “värdefulla dataset”, d.v.s. det handlar om kvalitet, inte om kvantitet (datamängd).
- Kan “värdefulla dataset” också gälla forskningsmaterial? Här saknas information. Forskning vid ÅA genererar/kan generera värdefulla dataset inom åtminstone några av de kategorier som för närvarande räknas upp i direktivets bilaga: jordobservation och miljö, statistik, företag och företagsägande, rörlighet.

Har ni inom er sektor eller er verksamhet förberett er påkonsekvenser på grund av reglering om värdefulla datamängder? Hur vill ni beskriva konsekvenserna och förberedelserna inför dem? Ge i mån av möjlighet även uppskattningar i euro eller antal.

- Ovillkorlig tillgänglighet i maskinläsbar form innebär en hel del merkostnader (system, arbetstid) om det är så att “värdefulla dataset” också kan omfatta forskningsmaterial.

Allmänna kommentarer

Allmänna kommentarer om utkastet till regeringsproposition och om konsekvenserna av den regering som föreslås i sin helhet.

- Syftet och konsekvenserna är svåröverskådliga och termerna och omfattningen av lagen är oklara.
- Svenska översättningen av §1, 2 mom., är felaktig: “Denna lag ska inte tillämpas på handlingar som omfattas av tredje parters immateriella rättigheter eller som innehas av andra kulturinstitutioner än bibliotek, inklusive högskolornas bibliotek, museer eller arkiv.”
- “För kommersiella eller icke-kommersiella ändamål” (§3) - avses här bägge eller endera?

Utlåtandet har sammanställts av följande personer:

Yrsa Neuman, ledande koordinator

Anna-Maria Nordman, utredare

Katarina Pihl, informationshanteringsspecialist

Martina Snåre, ledande jurist

Ia Wilson, biträdande jurist

Lindblad Maaria
Åbo Akademi